

Frihed!

Lighed!

Broderskab!

Arbeidet er kilden til al rigdom, og hele
udbyttet bør tilfalde dem, som arbejder.
Arbejds ordning ved statens overtagelse
af produktionen.
Gratis og fælles undervisning i statskoler
og oprettelse af børneopdragelsesanstalter.
Indførelse af normalarbejdsdag.
Udryddelsen af alle sociale og politiske
uligheder, som deler folket i klasser.

Social-Demokraten.

Organ for det norske arbeiderparti.

Bladets ekspedition er i Brogaden nr. 2 — cigarbutikken.

Almindelig, lige og direkte valgret for alle
mænd og kvinder fra 22-aars alderen.
Valgdag paa en almindelig fredag.
Gratis og offentlig rejspleie.
Oprettelse af et folkeværn istedfor det
nuværende militærsystem.
Human omsorg for syge, gamle og
arbejdsinvalidere ved staten.
Religionen erklæres for en personlig sag.

Nr. 52.

Bladet kan bestilles paa alle postanstalter og
i Kristiania i egged. Pris 1 kr. kvartalet,
iberegnet porto, eller 10 øre pr. uge indenbys.

Torsdag den 19. juli 1888.

Bladet udkommer to gange ugentlig. Avers-
tissementer indrykkes for 10 øre pr. petittlinie.
For flere ganges indrykkelse gives rabat.

5. aarg.

Kjøb bøger hos

lige og kvindelige var ved at for-
svinde. Hvordan det nu er med lig-
heden eller uligheden, saa vil kvinden
i alle tilfælde have ret til valgret.
Vi mænd var bleven noget gamle,
noget trætte, noget opslidte, vi blir
derfor ængstelige overfor hindringer;
paa den maade vilde det neppe gaa
med kvinderne; ved at faa deltagelse
i det politiske liv, vilde de frembringe
en ny handelskraft. Sif kvinden valg-
ret her i Danmark nu, vilde det føre
til, at reaktioner fik vind i sejlene.
Men en gang i fremtiden vilde kvin-
derne give de store spørgsmaal et
stød fremad. Mændene var nu hjært
fast, og kvinderne burde nu tage ikke
tøummerne men piffen.

Fru Ragna Nielsen mente ikke,
at kvindens valgret nødvendig gav
reaktionen større fart.

Fru Luplau var aldeles enig
med fru Meyer. Kvinderne maatte
arbejde ganske anderledes; rettighe-
derne skøj ikke som stegte buer ind i
munden paa folk. Hun vilde fore-
slaa at stifte foreninger til at virke
for kvindens valgret og valgbarhed,
og „Kvindelig fremskridtsforening“
skulde gaa i spidsen.

Rnut Wickell talte om forhold-
et mellem mænds og kvinders intel-
ligens og arbejderne.

Fru Ragna Nielsen fremsatte
under megen munterhed og bifald
nogle bemærkninger til forskellige
indvendinger mod kvindens valgret.

Fru Olivia Andersen: Det
var kun ftingrunde, mændene havde
at anføre mod kvindens valgret. Hun
vilde foreslaa, at mændene valgte de-
res repræsentanter og kvinderne deres.

Dirigenten satte derefter føl-
gende resolusjon under afstemning:

„Da kvinden lige saa vel som
manden hører til folket, da kvinden
betragtes som ligestillet med man-
den, hvor det gjælder saa vel stat-
tepligter som sædvanlige pligter i
offentlig henseende, da kvinden ikke
ifølge sin natur vides at staa til-
bage for manden i evner til at
varetage offentlige krav, da kvin-
den har vist særige evner ved bør-
neopdragelse, sygepleje og andre
humane foretagender, og det der-
for er en selvfølge, at hun faar
bestemmelsesret og ansvar ved ord-
ningen af skolevæsenet, fattigvæse-
net og omsorgen for de syge, da
lougningingen kun ved at yde hende
denne ret kan bøbe paa den uret-
færdighed, der vides imod kvinden,
naar hun kun i pligter men ikke
i rettigheder stilles lige med man-
den for loven, da samfundet ikke
har raad til at undvære halvdel
af folkets deltagelse i arbejdet for
det almene vel: saa beslutter for-
samlingen at arbejde for den po-
litiske og kommunale valgret og
valgbarhed, baade for den gifte
og ugifte kvinde.“

Resolusjonen vedtoges enstemmig.

Judlandet.

—o—

Det forenede norske arbejderparti
afholdt sit første landsmøde fredag den
13de juli i arbejdersamfundets store sal.
Af 14 tilfattede foreninger havde 9
dele sig repræsentere nemlig: „Den
demokratiske forening (Bergen), ma-
lersvendenes forening (Kristiania),
møbelsnedkernes forening, (do.) sko-
magerforeningen (do.), skrædder-
vendenes forening (do.), stenhugger-
nes forening (do.), den socialdemokratiske
forening (do.), snedkerforeningen (do.)
og ølbryggeriarbejdernes forening (do.)

Det forberedende møde.

Man samledes til et forberedende
møde kl. 10, hvor repræsentanternes
navne blev optraadte.

Efterat man havde valgt en mid-
lertidig styrelse for mødet (dirigenter:
Jeppefen og Knudsen; sekretærer:
Braune og Holm) blev beretning og
regnskab for det forløbne aar op-
læst, hvorefter man skred til valg
paa hovedbestyrelse for det kommende
aar. Valgte blev: til formand: skræb-
der Jensen; til sekretær: snedker
Myhre; til bestyrelsesmedlemmer:
Stomager S. Andersen, ølbrygger-
arbejder A. Carlsen og bogtrykker
Chr. S. Knudsen; suppleanter blev:
snedker Holter, stenhugger Jakob-
sen og maler Bakke.

Formiddagsmødet hævet.

Programmet.

I eftermiddagsmødet forelaa som
første sag: „Bør programmet udvi-
des?“ Dette blev bejvaret bekræf-
tende fra alle hold, idet man mente,
at det ikke længere gjaldt om at lave
et program, der kunde tilfredsstille
alle; men at opstille et effektivt ar-
bejderprogram.

Derefter gik man over til at dis-
kutere selve programmet. Bestyrel-
sen foreslog som post 1: „Indfø-
relse af almindelig stemmeret med
direkte valg og valg paa fridag“. Dette
blev efter en stunds debat en-
stemmig vedtaget, efterat et af Holm
fremsat forslag om stemmeret for
alle mænd og kvinder fra det fyldte
22de aar, var forkastet med 4 ft.

Post 2: „Indførelse af en ar-
bejderbeskyttelseslov med normalar-
bejdsdag“ forblev uforandret.

Som ny post 3 blev vedtaget:
„Human alderdomsforsørgelse for
ubemidlede af og ved staten“.

Post 4: „At tolv paa nødvendig-
hedsartiller ophæves og direkte stat
med stigende skala indføres“. Ved-
taget.

Post 5: „Fri og sælles under-
visning i stats- som kommunestoler“,
enstemmig vedtaget.

I lørdagsmødet paabegyndtes
drøftelse af post 6: „Gratis og of-
fentlig retspleje“, enstemmig ved-
taget.

Til post 7 havde malersvendenes
og skomagerens forening fremsat føl-
gende forslag: „Afkasselse af afford-
systemet og indførelse af dag- eller
timeløn“, forkastet med 5 stemmer,
idet modstanderne fremholdt, at denne
sag endnu var alfor lidet udredt
hos arbejderne, til man kunde ta det
med paa programmet.

Jeppefen foreslog som post 7
følgende: „Entreprenant- og anbud-
svæsenets afkasselse“. Vedtaget. I
forbindelse med post 7 foreslog Jep-
fen tillige følgende resolusjon: „Lands-
mødet paalægger hovedbestyrelsen at
sørge for, at der i de forskellige sag-
foreninger holdes foredrag og disku-
teres om affordsystemets indflydelse
paa arbejdslønnen“. Vedtaget en-
stemmig.

Jeppefen foreslog, at post 4 i
det gamle program: „Arbejderor-
ganiseringen vil støtte berettigede og
anerkjendte arbejdsnedlæggelser“, skulde
udgaa. Dette blev vedtaget, idet
man fremholdt, at det var aldeles
overflødig at have det i program-
met, idet det blev fremholdt nok i
lovens §§ 3, 8 og 9.

Et af Myhre fremsat forslag
om at punktet skulde optages som
litra d i lovens § 1 blev forkastet
med 4 stemmer paa det anførte
grundlag.

Diskussionen om programmet var
dermed afsluttet.

Lovene.

Man gik dernæst over til gjen-
nemgaelse af lovene, der undergik
endel forandringer. (Lovene skal se-
nere i sin helhed blive refereret).
Næst debat vakte § 5 angaaende ud-
gifter til landsmødet.

Braune foreslog følgende: De
ved landsmødets afholdelse forbundne
udgifter (deriblandt rejseudgifter for
repræsentanterne) ublignes paa for-
eingerne i forhold til deres re-

præsentasjon“. Dette blev bejvæ-
ret af mange.

Holm foreslog, at § 5 forbi-
gaaes indtil videre; blev vedtaget.

Diskussionen herom blev gjenop-
taget, da man havde kommet til § 10.

Holm foreslog som ny § 10:
„Til oprettelse af et agitationsfond,
indbetaler enhver af de tilfattede
foreninger til hovedbestyrelsens kas-
serer 5 — fem — øre pr. maaned
for hvert betalende medlem. Bets-
bene indbetales hver maaned. Af
dette agitationsfond bestrides alle
udgifter til partiets formaal.“

Som tillæg til § 5 foreslog Holm:
„Udgifterne ved landsmødet, derun-
der indbefattet repræsentanternes rej-
seudgifter, tages af agitationsfondet“.

Myhre foreslog 2 øre istedenfor
5 øre. Braune foreslog 2 øre.
Alle forslag blev forkastede, idet fler-
tallet mente, at det ikke gik an nu
at paalægge foreningerne saa store
udgifter. Det blev vedtaget at for-
søge at faa ind ved frivillige bidrag
det fornødne til partiets trivsel.
Rejsseudgifter fik de respektive for-
einger betale selv.

Efterat lovene var gennemgaaet
gik man over til

Diskussionsemnerne.

1) „Hvad kan der gøres for at
danne sagforeninger?“ Fremsat
af den demokratiske forening, Ber-
gen.

Efter forslag af Myhre blev
dette spørgsmaal, paa grund af den
langt fremskredne tid, udsat til næste
landsmøde.

2) „Hvorledes kan man opbølge ar-
bejdsfygekasserne i vort land?“
Fremsat af Jeppefen.

Der blev vedtaget følgende af
Jeppefen foreslaaede resolusjon:

„Landsmødet overdrager hoved-
bestyrelsen at foranstalte afholdt et
sællesmøde af Kristiania og omegns
fygekasseforeninger til drøftelse af fy-
gekassens væsen.“

Det besluttedes at næste lands-
møde skulde afholdes i Kristiania.

Med ønske om det norske arbej-
derpartis trivsel hævede dirigenten
landsmødet.

Overretssagfører Castberg er

valgt til formand i Østviks arbej-
dersamfund. Fr. Castberg har, siden
han bosatte sig paa de kanter, ud-
foldet en paafjønnelessværdig virk-
somhed, idet han har rejst omkring
og holdt foredrag for arbejdere og
stiftet en stor del arbejderforeninger.

Stenhuggerne ved Jdefjorden

har ifl. „Sm. A.“ under 30te juni
oprettet en forening for ved sælles
samvirken at varetage fagets inter-
esser og til gjenfaldig understøttelse i
sygdomstilfælde.

Oglaa en lysttur.

Fra Drammen
krives til „Nationaltidende“ den 16.
juli: Søndag morgen afgik dampst.
„Vulkan“ med lystsejende herfra til
Kristiania og bortrejsten foregik med
den fornødne ro og orden, men des-
værre blev ikke dette tilfældet med
hjemreisen. Sent ud paa aftenen
drog man under jubel og lystighed
fra hovedstaden, hvor man havde til-
bragt dagen i al gemytlighe, og det
gik ogsaa godt et langt stykke af
vejen. Men udenfor Syvertsvollen,
fke saa svært langt fra Drammen,
blev kaptajnen opmærksom paa, at
dampbaaden begyndte at gaa saa
dybt, og ved næjere undersøgelse op-
vagedes det, at der var fuldt af vand
under rummene. Maskinisten havde
nemlig ved en utilgivelig fejltagelse
rabet en kran, der førte vand ind i
baaden.

Der blev naturligvis en stor for-
trækkelse ombord, alt blev røre og
bevægelse, hatte og huer mistedes i
orstrækkelsen, kort sagt der var for-
nelig panik. Heldigvis laa der en
agt i nærheden, som optog alle pas-
agererne, og sørgelige kunde ogsaa
resultaterne være blevne, hvis man
fke havde haft denne nære hjælp.

Dampskibet „Magda“ bugserede
a jagen opover til Drammen —

Saa talte de ikke videre. Dominique gik hen
og aabnede vinduet igjen. Men pludselig for de
sammen ved en støj. Døren knagede, og de troede,
at nogen prøvede paa at aabne den. En ronde
havde formodentlig hørt deres stemmer. De stod
der trykkede tæt ind til hinanden og ventede
under ubeskrivelig angst. Døren knagede endnu
en gang, men den aabnedes ikke. De udstødte
begge to et halvkvalt suk, de indsaa, at det var
den udenfor døren liggende soldat, som vendte sig.
Der blev atter stille og soldaten begyndte paany
at snorke.

Dominique bad indtrængende Françoise om
først at gaa op paa sit værelse. Han omfavnede
hende og tog en stum afsked med hende. Derpaa
hjælp han hende ud ad vinduet og op paa jern-
stigen, men han vilde ikke selv stige ud, før han
vidste, at hun var i sit værelse. Da Françoise var
kommen ind hos sig selv, sagde hun næppe hørligt:
„Farvel — jeg elsker dig!“

Hun stod endnu ved vinduet og sørsøgte at
følge Dominique med sit blik. Natten var endnu
meget mørk. Hun søgte efter vagten og fandt
ham ikke; kun piletræet dannede en lysere plet
midt i mørket. Et øjeblik hørte hun den raslen,
som Dominiques krop foraarsagede i vedbenden.
Derpaa knagede det i hjulet og et let pladsk hør-
tes, som tilkjendegav, at den unge mand havde
fundet baaden. Et minut senere opdagede hun
virkelig baadens mørke konturer paa Morelles
graalige flade. Da sammensnøredes atter hendes
strube af en forfærdelig angst. Hvert øjeblik troede
hun at høre vagtens anskrig; den mindste lyd,

vinduet i hendes kammer, det var et stykke fra
stigen, og da hun strakte haanden ud, følte hun
kun væggen. Skulde hun være nødt til at klatre
op igjen og opgive sin plan? Hun blev træt i armene,
flodens brus under hende begyndte at gøre hende
ør i hovedet. Saa løsnede hun smaa kalkstykker
fra muren og kastede dem mod Dominiques rude.
Han hørte det ikke — maaske sov han. Hun
bankede atter i muren, saa huden gik af hendes
fingre. Det var forbi med hendes kræfter, hun
følte, at hun sank tilbage, da endelig Dominique
sagte aabnede vinduet.

„Det er mig,“ hviskede hun, „du maa tage
mig — hurtigt — ellers falder jeg!“

Det var første gang, hun sagde du til ham.
Han lænede sig ud, greb fat i hende og bar hende
ind i sit værelse. Der brast hun i graad, men
hun kvalte sin hulken, forat ingen skulde høre
hende, og med en anstrengelse søgte hun at fatte sig: „

„Er De bevogtet?“ spurgte hun med dæmpet røst.

Dominique, som endnu var taus af forundring
over at se hende, gjorde et tegn og pegte paa
døren. Fra den anden side hørte man en snorke;
vagten maatte have givet efter for søvnen og lagt
sig ned paa gulvet mod døren i den tanke, at fan-
gen saaledes ikke kunde komme ud af stedet.

„De maa flygte,“ gentog hun ivrigt. „Jeg er
kommen hid for at bede Dem om at flygte og for
at sige Dem farvel.“

Men han syntes ikke at høre hende.

„Hvorledes, er det Dem, er det virkelig Dem!“
raabte han. „Aa, hvor De forskrækkede mig —
De kunde have slaaet Dem ihjel.“